

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ**

TOPLUMSAL DUYARLILIK PROJELERİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

“Ebeler Her yerde: Anne Ölümleri Nerede?”

Proje Kodu:

615A9EA933007

SONUÇ RAPORU

Proje Yürütücüsü:

Prof. Dr. Serap EJDER APAY
Sağlık Bilimleri Fakültesi

Araştırmacılar:

Sibel TEKGÜNDÜZ
Semiha ALTIN
Tutku BUĞDAY
Eda Sümeyye ARIK

Ekim, 2021

ERZURUM

İÇİNDEKİLER

Önsöz	
Özet	
Materyal ve Yöntem	
Proje Uygulamasına Ait Görseller	
Sonuçlar	

ÖNSÖZ

Atatürk Üniversitesi Toplumsal Duyarlılık Merkezi Projeleri Komisyonuna sunduğumuz “Ebeler Her Yerde: Anne Ölümleri Nerede?” adlı projemiz ilgili Komisyonun 615A9EA933007 proje kodu ile sayılı kararı ile 1.800,00 ₺ (TL) desteklenmiştir.

Anne ölümü, bir kadının gebelik sırasında, doğumda ya da gebeliğin sonlanmasından sonraki 42 gün içinde, gebeliğin süresine ve yerine bakılmaksızın, gebelik durumuna veya gebelik sürecine bağlı (doğrudan) ya da bunların şiddetlendirdiği (dolaylı) ancak tesadüfi olmayan bir nedenlerden kaynaklanan kadın ölümüdür. Doğrudan anne ölüm nedenleri, gebelikle birlikte ortaya çıkan fiziksel ve psikolojik durumlara direkt olarak bağlı olan nedenlerdir. En belirgin olanlar, hemoraji, sepsis, eklampsi, emboli, sezeryan sırasındaki cerrahi ya da anestezi komplikasyonlarıdır. Dolaylı anne ölüm nedenleri, önceden varolan veya gebelik sırasında ortaya çıkan ve bu dönemde meydana gelen fizyolojik değişimlerin şiddetlendirdiği nedenlerdir. Örneğin, şeker hastalığı, HIV/ AIDS, anemi, kalp rahatsızlığı, intihar. Tesadüfi nedenler, bir kadının gebe olmasa bile ölümüne neden olabilecek olaylar olarak tanımlanmaktadır. Örneğin, trafik kazası.

Kazalar ve tesadüfi nedenlere bağlı ölümler, anne ölümüne yönelik hesaplamaların dışında tutulmuştur. Ancak, tesadüfi nedenler ile dolaylı anne ölümü nedenlerinin birbirinden ayırt edilmesi her zaman kolay olmamaktadır. Ölüm nedeninin belirsiz olduğu durumlarda, anne ölümlerinin tespit edilmesinde yanlışlığa yol açmamak amacıyla ICD-10’da yeni bir gösterge olarak gebeliğe bağlı ölüm kavramı geliştirilmiştir. Anne ölüm oranı gelişmiş ülkelerde yüz bin canlı doğumda 10 veya daha az iken gelişmekte olan ülkelerde 50–100 gibi rakamlara ulaşabilmektedir. Afganistan’da AÖO 2015 yılında 396, Kamboçya’da 161, Kanada’da 7, Çin’de 27, Mısır’da 33, Finlandiya’da 3, Hindistan’da 174, İran’da 25, Japonya’da 5, İtalya’da 4, İsveç’te 4, ABD’de 14’tür. Türkiye’de AÖO, DSÖ 2000 yılı verilerine göre 79 iken, 2015 yılı verilerine göre 16 olarak bildirilmektedir. Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2015 yılı verilerine göre ise AÖO tüm Türkiye’de 14.7 olarak bildirilirken, Orta Anadolu Bölgesinde 19.8 olarak en yüksek düzeyde, Doğu Karadeniz Bölgesinde 9.4 olarak en düşük düzeyde bildirilmektedir.

Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2017 yılı verilerine göre AÖO Türkiye’de 14.6 (100.000 canlı doğumda) Doğu Karadeniz 25.6 olarak en yüksek düzeyde, Batı Anadolu bölgesi 7.0 olarak en düşük düzeyde bildirilmektedir. Ülkeler için AÖO çok yönlü bir kalkınma göstergesidir. Bu rakam ülkemiz için henüz istendik bir rakam değildir. Bu proje ile Erzurum Şehir Hastanesinde hedef kitle olan annelerin farkındalıklarını artırmak için broşür, çanta hijyenik ped dağıtılıp, kişilerin soruları cevaplandırılarak farkındalık oluşturmak amaçlanmıştır.

ÖZET

Uluslararası Hastalık Sınıflaması içinde, “anne ölümü, bir kadının gebelik sırasında, doğumda ya da gebeliğin sonlanmasından sonraki 42 gün içinde, gebeliğin süresine ve yerine bakılmaksızın, gebelik durumuna veya gebelik sürecine bağlı (doğrudan) ya da bunların şiddetlendirdiği (dolaylı) ancak tesadüfi olmayan nedenlerden kaynaklanan ölüm” olarak tanımlanmaktadır. Dünyada 2013 yılında yaklaşık 289.000 anne ölümü olduğu tahmin edilmektedir. Dünya genelinde 1990 ve 2013 yılları arasında anne ölüm oranı, %45 oranında azalarak yüz binde 400'den 230'a düşmüştür. Binyıl Kalkınma Hedeflerine, göre anne ölüm oranının her yıl %5,5 azalması hedeflenmiş olmasına rağmen, azalmanın yılda %2,6 oranında gerçekleştiği gözlenmektedir. Azalmanın hedeflenen düzeyde olmamasının nedenlerinden biri, gelişmekte olan ülkelerde anne ölümlerinin halen çok yüksek düzeylerde seyretmesidir. Gelişmiş ülkelerde anne ölüm oranı 2013 yılında ortalama yüz binde 16 (1990 yılında 26) ve gelişmekte olan ülkelerde ise ortalama yüz binde 230 olarak belirtilmektedir (1990 yılında yüzbinde 380'dir). Gelişmekte olan ülkelere göre yaklaşık 15 kat fazla olduğu bilinmektedir. 2018 ölüm istatistikleri incelendiğinde, Türkiye genelinde anne ölüm hızı düşme eğiliminde olduğunu fakat halen istenilen hedefe ulaşamadığımızı görüyoruz. 2018 sağlık istatistiklerine göre; 2017 yılında yüzbin canlı doğumda 14.5 olan anne ölüm oranı 2018 yılında 13.6 olarak belirlenmiştir. Bu rakam ülkemiz için henüz istendik bir rakam değildir. Bu veriler göz önüne alındığında anne ölümünün toplumlar için ne kadar önemli olduğu görülmektedir. Bu proje ile Erzurum Şehir Hastanesinde hedef kitle olan annelerin farkındalıklarını artırmak için broşür, çanta ve hijyenik ped dağıtılmış, kişilerin soruları cevaplandırılarak farkındalık oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: ebe, anne ölümü, farkındalık

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Bu çalışma bir Toplumsal Duyarlılık Projesi'dir.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Proje ekibi tarafından 20 Ekim 2021 tarihinde Erzurum Şehir Hastanesinde gerçekleştirilmiştir.

Projenin Uygulanışı

Projeye başlarken anne ölüm nedenleri araştırılmıştır. Daha sonra mevcut durumu geliştirmek ve gereksinimi olan annelerin faydalanabilmesi ve enfeksiyonun önlenmesi için daha neler yapılabileceği araştırılmıştır. Araştırma sonucunda toplanan bilgiler bir araya getirilerek bir broşür oluşturulmuştur. Hem elde edilen bilgiler hem de görseller bir broşür taslağı üzerinde bir araya getirilmiş ve basılmıştır. Ayrıca annelere bir çanta içinde doğum sonu enfeksiyonu önlemek için hijyenik ped dağıtılmıştır. Annelerin soruları cevaplanmış ve izin alınan kişiler ile fotoğraf çekimi yapılmıştır.

ANNE ÖLÜMÜ

Gebeliğe Bağlı Ölüm

Doğrudan Ölüm	Dolaylı Ölüm	Tesadüfi Ölüm
<p>Gebelik, doğum ve doğum sonrası dönemde</p> <p>Gebeliğe bağlı komplikasyonlardan</p> <p>Yanlış tıbbi müdahalelerden veya bunların birbirlerini etkilemesinden kaynaklanan ölümlerdir.</p> <p>Kanama Enfeksiyon Yaş Yüksek tansiyon</p>	<p>Daha önceden var olan bir hastalık sebebiyle</p> <p>Gebelik sırasında gelişen bir hastalık sebebiyle</p> <p>Gebelik kaynaklı olmadan ancak gebeliğin fizyolojik şiddetiyle meydana gelen ölümlerdir.</p> <p>Kalp-damar hastalıkları Beyin-damar hastalıkları Psikiyatrik bozukluklar Tümörler</p>	<p>Kaza</p> <p>Yanık</p> <p>Cinayet</p> <p>Elektrik çarpması</p> <p>Zehirlenme</p> <p>İntihar</p>

Şekil 1. Proje Etkinliği İçin Hazırlanan Broşürün 1. Sayfası

Gebelikte önerilen ve devlet tarafından ücretsiz verilen D vitamini ve demir ilacı doğum öncesi ve doğum sonu dönemde verilen miktarda muhakkak kullanılmalı, sağlık personeline danışmadan bırakılmamalıdır.

Eşlerden birinde bulaşıcı hastalık bulunuyorsa (AIDS, Hepatit B vb.) eşler hastalığın bulaşıcılığını önlemeye yönelik uygun olan korunma yöntemini kullanmalıdırlar.

Doğum sonrası kanamayı önlemek için rahim kaslarını güçlendirmek amacıyla sağlık çalışanından kegel egzersizleri hakkında bilgi alınıp gebelikte uygulanmalıdır.

Gebelik öncesi kullanılan ilaçlar gebelikte muhakkak doktora söylenmelidir. Doktor kontrolü madan hiçbir ilaç kullanılmamalıdır. (Özellikle kan sulandırıcı özelliği taşıyan aspirin benzeri ilaçlar)

**ANNELER ÖLMESİN
GELECEĞİMİZ SOLMASIN**

ANNE ÖLÜMLERİ NASIL ÖNLENİR ?

Düzenli gebelik kontrolü önemlidir. Sağlık Bakanlığı'na göre en az 4 kontrol gerekmektedir.

1-14.hafta

2-18-24 haftalar arası

3-30-32.haftalar arası

4-36-38.haftalar arası

Annenin bedeninin kendini toplayıp eski sağlığına kavuşabilmesi için doğumlar arası süre en az 2 yıl olmalıdır.

Dörtten fazla doğum, doğum riskini artırdığı için doğum sayısının 4ü geçmemesi gerekir.

Gebelik yaşı 18-35 yaş arası olmalıdır. 18 yaş altı ve 35 yaş üstü gebelikler anne ölümleri riskini artırır.

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ

Sağlıklı anne,
Sağlıklı çocuktur.
Sağlıklı çocuk,
Sağlıklı bir gelecektir.

Şekil 2. Proje Etkinliği İçin Hazırlanan Broşürün 2. sayfa

Şekil 3. Proje Ekibi

Şekil 4. Proje Kapsamında Hazırlanan Broşürlerin, Çanta ve Hijyenik Pedin Dağıtılması

Proje hakkında bilgilendirmelerin yapılması ve sorulan soruların cevaplandırılması

SONUÇLAR

Araştırma kapsamında hazırlanan broşürler, çantalar ve hijyenik pedler dağıtıldı. Anne Ölümleri konusunda broşürlerin dağıtıldığı, vatandaşlardan olumlu geri bildirimler alındı. Bu araştırma sayesinde önemi bir olgu olan bu konuya dikkat çekilerek toplumsal farkındalık oluşturuldu. Projemizi destekleyerek toplumda bu konu üzerine farkındalık oluşturmamızı sağlayan Atatürk Üniversitesi Toplumsal Duyarlılık Projeleri Uygulama ve Araştırma Merkezi'ne teşekkür ederiz.